

A *Marica grófnő* cselekménye:

I. felvonás

Egy Kolozsvárhoz közel fekvő birtoknak Marica grófnő a tulajdonosa. Gazdatisztje, Török Béla álnéven, a tönkrement Tasziló gróf, aki húga kelengyéjére gyűjti a pénzt. Marica egy szerelmi csalódást követően, feldúltan érkezik meg a birtokra. A grófnő már unja a társaságbeli férfiakat, mind csak a pénzt akarja. Hogy kéréseit elriassza, kitalálja, hogy van egy Zsupán Kálmán nevű vőlegénye, aki történetesen gróf. Csakhogy tényleg létezik egy mulatságos figura, akit így hívnak. Kisvártatva meg is jelenik, és mindent összekavar. Mindeközben egy cigánylány megjósolja Maricának, hogy nemsokára gazdag, nemesi származású vőlegénye lesz. Marica így inkább a kastélyban marad, mert így nincs veszélynek kitéve.

II. felvonás

Tasziló beleszeret Maricába, és ezt megírja egy barátjának. Marica a levél alapján rájön, hogy egy elszegényedett mágnás a gazdatisztje, ezért a társaság előtt hozományvadásznak nevezi. Majd persze felismeri, hogy Tasziló az ő érdekeit szolgálja, de ekkor már úgy tűnik, minden hiába.

III. felvonás

Szerencsére Tasziló nagynénje, egy bájos öreg hercegnő is tudomást szerez a történetekről, és mindent helyrehoz. Marica és Tasziló boldog pár lesznek, eközben pedig Liza és Zsupán is szerelembe esnek.

Kálmán Imre rövid életrajza

1882-1953

„...Az operett voltaképpen a legkomolyabb színpadi műfaj, a legszebb és legszabadabb, mellyel királyokat üthetünk veszedelem nélkül nyakon, s mely tartalmas, ötletes, újítani vágyó lelkekben születve, többet rombolhat e korhadt világból s jobban készítheti a jövőendő jobbat – öt parlamenti obstrukciónál...”

*(Ady Endre: A hétről
Nagyvárad napló 1903. máj. 10.)*

Kálmán Imre Siófokon született, 1882. október 24-én vagy 25-én. Koppstein Károly siófoki gabonakereskedő és Singer Paula harmadik gyermekeként jött világra. Koppstein Imre a vezetéknevét később, a gimnáziumi évek alatt változtatta Kálmánra.

Gyermekkorában a Balaton-vidék folklórvilága vette körül. A kis Imre már ötéves korában csillogó tanulójelét adta rendkívüli zenei tehetségének. Nemcsak a zongora állt rendelkezésére a szülői házban, hanem a tehetséget is örökölte. Anyai ágon családjában elsőrendű muzikusok, míg édesapjában kiváló rabbik, tanítók voltak.

Fiatal éveiben Siófokon ismerkedett meg a színházzal is, melynek világa lenyűgözte és megbabonázta. 1888 nyarán többek között Liedl Ferenc hegedűművész is látogatást tett a városban. A gyermek Kálmán Imre először tőle kapott zenei leckéket.

Elemi iskolai tanulmányait az egy tanerős izraelita népiskolában végezte. A siófoki zsidóiskola nagyon jó hírnévnek örvendett, keresztény szülők is szívesen járták ide gyermekeiket. Nemcsak a városszerte elismert kiváló pedagógus, Rónai Adolf miatt, hanem azért, mert itt német nyelvet is tanítottak.

Gimnáziumi tanulmányait Budapesten, a Deák téri Evangélikus Főgimnáziumban végezte. Tizenhat éves korára annyi pénzt gyűjtött össze, hogy vehetett egy használt zongorát.

Már tizenöt évesen beiratkozott a Zeneakadémiára. Koessler János tanítványa volt, akinél Bartók, Kodály, Dohnányi, Weiner, Szirmai Albert és Jacobi Viktor is tanult. Közben jogot hallgatott a budapesti egyetemen, majd a *Pesti Napló* zenei rovatának vezetője lett. Öt évig

dolgozott nekik, de az *Új Idők*ben is jelentek meg cikkei. Kritikus korában írta a *Mert a Berta nagy liba* és a *Fedák Sári szobalánya* című kuplétát. Később szégyellte ezt, hiszen Koessler professzor osztályában, a Zeneakadémián még szimfóniákról álmodott. Gyermekként zongoraművészi ambíciói voltak, azonban kezének krónikus ínhüvelygyulladásá miatt a zongorázást hamarosan abba kellett hagynia. A Zeneakadémia elvégzése után hiába keresett kiadót Bécsben, Münchenben, Lipcsében dalainak és szimfonikus költeményeinek.

Első nagy sikere a *Tatárjárás* volt, melyet 1908. február 2-én mutattak be a Vígszínházban, ahol közel százötvenszer játszották, s nemsokára Bécsben és Prágában is előadták. A bécsi bemutató világsikernek számított, hiszen Bécs volt akkor az operett fővárosa.

Kálmán huszonöt éves korában Bécsbe költözött. Egy év múlva a *Tatárjárást* már játszották Moszkvában, New Yorkban, Londonban, Rómában, s ez volt az első magyar operett, mely Franciaországban is színre került. Librettóit Bécsben osztrák szövegírók: Alfred Grünwald, Julius Brammer, Rudolf Oesterreicher írták, az ősbemutatók a bécsi Johann Strauss Theaterben, illetve a Theater an der Wienben kaptak helyet. A pesti bemutatók sorrendje: *Az obsitos*(1910), *A cigányprímás* (1914), *A kis király* (1914), *Zsuzsi kisasszony* (1915), *Csárdáskirálynő* (1916), *A farsang tündére* (1919), *A hollandi menyecske* (1921), *A bajadér* (1922), *Marica grófnő* (1924), *A Cirkuszhercegnő* (1926), *A csikágói hercegnő* (1928)...

A két sikeres „hercegnő operett” után fontos családi változás állt be Kálmán Imre életében: megnősült. Felesége a ragyogó szépségű, igen fiatal Vera Maria Makinszka, orosz-lengyel származású táncosnő. Házasságukból két leány: Lily és Yvonne, valamint egy fiú, Charles született. Kálmán – ahogyan a képek is bizonyítják – boldog férj és apa lett. Családi élete bizonyára elfoglalta, ugyanis újabb operettet csak *A csikágói hercegnő* után hat évre vitt ismét közönség elé: *Az ördöglovast* 1934-ben. Ezt követte *A montmartre-i ibolya* (1935) és a *Josephine császárnő* (1937). Mindnek sikere volt, de valamennyi operettje közül a *Csárdáskirálynő* vitte el a pálmát.

A *Csárdáskirálynőt* 1915. november 17-én, a világháború idején játszották először Bécsben. Magyarul egy évvel később, 1916. november 3-án csendült fel a Király Színházban. Az utolsó magyar Kálmán-premier 1937-ben volt a Városi Színházban: a *Josephine császárnő* címszerepét az európai operaházak akkori csillaga, Németh Mária énekelte.

A háború kitörése miatt el kellett hagynia Bécsset. Párizsba, majd Amerikába költözött. Csak a háború után tért vissza Európába, és 1953. április 11-én, zenei munkássága megkoronázásaként Párizsban Joseph Paul-Bencour átnyújtotta neki a Francia Becsületrend tiszti keresztjét. Utolsó operettje, az *Arizona lady* premierjét már nem érte meg. A francia fővárosban halt meg, 1953. október 30-án. Kívánsága szerint Bécsben, a Zentralfriedhofban temették el.

*A siófoki Kálmán Imre Emlékház szövegei
alapján*

Érdekeségek a *Marica grófnőről*

A *Marica* szövegkönyve már 1918-ban ott hevert Kálmán Imre íróasztalán, de a zeneszerző sehogy sem tudott megbarátkozni a librettó fordulataival. A komponistával szemben a Brammer és Grünwald „darabíró” cég állt, amely nem akarta elfogadni a zeneszerző teljesen indokolt kifogásait. Inkább új szövegkönyvet írtak, amely ismét világsikert hozott. A könyv ugyanis a *Bajadér* volt. A *Bajadér* sikere után Kálmán Imre újból elővette a *Marica grófnő* szövegkönyvét, és végül 1924-ben készült el a végleges verzió.

Gál – Somogyi: Operettek könyve alapján

Nem tudni, hogy a „csakazértis” vagy a magyarságtudat munkál-e Kálmánban, amikor a *Bajadér* 1922-es bemutatója után azonnal hozzálát a *Marica grófnő* megzenésítéséhez. Nem állítható, hogy ez Kálmán válasza a művészet eszközeivel a trianoni diktátumra. Erre egyetlen írásos nyom, dokumentum, levél sem utal. Ugyanakkor kétségtelen, hogy a *Marica grófnő* a legmagyarabb nagyoperettje, és ez mindent elárul. Kálmán Imre magyar zeneszerző, bár Bécsben Emmerich Kálmánnak hívják...

A Theater an der Wien 1924. február 28-ára tűzi ki a premiert, alig hét hónap múlva követi a Király Színház. A pesti bemutató utólagos „pikantériája”, hogy az elszegényedett földbirtokos Taszilót az a Kiss Ferenc alakítja sikerrel, aki tizenöt évvel később a hírhedt Színművészeti és Filmművészeti Kamara élén aktív szerepet játszik a zsidó származású művészek meghurcolásában...

Gál Róbert: Túl az Óperencián... alapján

A *Marica grófnő* a Király Színház egyik utolsó hatalmas sikere volt. Arra volt már példa, hogy Kálmán a budapesti bemutatóhoz új dalokat komponált, arra azonban még nem, hogy az egyik dal a magyar változatban teljesen más szöveggel szerepeljen. A Király Színház bemutatójának (1924. október 18.) kirobbanó sikeréhez bizonyára az is hozzájárult, hogy a főszereplők nem Varasdra akartak menni, hanem Kolozsvárt emlegették, mely ekkor már Romániához került...

Magyar Színháztörténet 1920 -1949 alapján